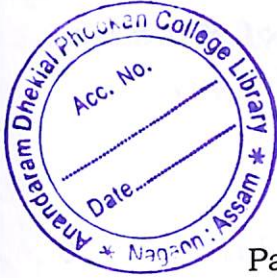

Total number of printed pages-7

1 (Sem-2) SAN

2024

SANSKRIT

Paper : SAN 0200104

(Functional Sanskrit and Yoga)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Answer either in English or in Sanskrit.

UNIT-I

(Sanskrit Conversation)

Marks : 5

1. Draw a penpicture of the conversation either between a teacher and a student or between a mother and a daughter (using ten small sentences). 5

गुरुशिष्ययोः कथोपकथनदृश्यम् अथवा मातृकन्ययोः
कथोपकथनदृश्यं लेखनेन विरचयतु (दशसंख्यकेन
संक्षिप्तवाक्येन) ।

Contd.

UNIT-II

(Subhāṣitas : From the works of Kālidāsa,
Bhavabhūti and Śrīharṣa)

Marks : 10

2. Answer **any one** of the following : 10

अधस्तनेषु प्रश्नेषु एकतमस्य उत्तरं प्रदेयम् :

(a) What is the meaning of the term 'Subhāṣita'? What are its characteristic features? Why are Subhāṣitas important in the society ?

सुभाषितम् इति पदस्य कोऽर्थः ? अस्य वैशिष्ट्यजातं किम् समाजे सुभाषितानां किं महत्त्वं विद्यते ?

(b) Mention *four* Subhāṣitas of Bhavabhūti and explain their meaning.

भवभूतिप्रणीतं सुभाषितचतुष्कं लिखित्वा तदर्थव्याख्या करणीया ।

(c) Explain the following : व्याख्यायताम् :

(i) किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ।

(ii) ऋषीणां पुनराद्यानां वाचमर्थोऽनुधावति ।

UNIT-III

(Introduction to Yoga)

Marks : 25

3. Answer the following in brief : 1×3=3

अधस्तनानां प्रश्नानाम उत्तरं संक्षेपेण देयम् :

(a) What root is there in the term योग ?
योगः इति पदे कः धातुः विद्यते ?

(b) Who has written the book, Yogasūtra ?
योगसूत्रम् इति ग्रन्थस्य रचयिता कः ?

(c) What is the name of the first chapter of the Yogasūtra ?

योगसूत्रगत-प्रथमाध्यायस्य नाम किमस्ति ?

4. Explain the term योग or वैराग्य according to the Yogasūtram. 2

योगसूत्रतिष्ठस्य योगपदस्य अथवा वैराग्यपदस्य व्याख्या करणीया ।

5. Write short notes on **any two** of the following : 5×2=10

अधोलिखितेषु पदद्वयविषये संक्षिप्तां टिप्पणीं लिखतु :

चित्तवृत्तिः, स्वाध्यायः, अहिंसा, स्तम्भवृत्ति

6. Answer **any one** of the following : 10
अधस्तनयोः एकस्य उत्तरं प्रदेयम् :

(a) Discuss the importance of Yoga in the present society.

आधुनिक समाजे योगस्य किं गुरुत्वमस्ति तद्विषये आलोच्यताम्।

(b) Explain अष्टाङ्गयोग in the line of the Yogasūtra ?

योगसूत्रम् अनुसृत्य अष्टाङ्गयोगः व्याख्येयः

UNIT-IV

(Refinement of Behaviour)

Marks : 20

7. Answer the following questions in brief :
अधस्तनानां प्रश्नानाम् उत्तरं संक्षेपेण प्रदेयम् : 1×5=5

(a) How many chapters are there in the Gītā ?

गीतायां कति अध्यायाः वर्तन्ते ?

(b) What is the full name of the Gītā ?

गीतायाः सम्पूर्णं नाम किमस्ति ?

(c) What is the subtitle of the third chapter of the Gītā ?

गीतागततृतीयाध्यायस्य शीर्षकं किमस्ति ?

(d) Who is referred to by the term 'पार्थ' in the Gītā ?

गीतायां पार्थ इतिपदेन कः सूच्यते ?

(e) Write the name of the most prominent commentator of the Gītā.

गीतायाः ख्याततमः भाष्यकारः कः ?

Answer **any five** of the following : 2×5=10
अधस्तनेषु प्रश्नपञ्चकस्य उत्तरं प्रदेयम् :

(a) Fill in the blanks :

रिक्तस्थानानि पूर्यतु :

नियतं कुरु — त्वं कर्म — ह्यकर्मणः।

— च ते न प्रसिध्येत् —।

(b) Explain कर्म as per the Gītā.

गीतानुसारं कर्म व्याख्येयम्।

(c) Discuss the meaning of the term इष्टकामधुक्।

इष्टकामधुक् इति पदस्य अर्थः विश्लेषणीयः।

(b) यद् यदाचरति श्रेष्ठस्तत्तदेवेतरो जनः ।
स यत् प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥

(d) Explain the concept of the term श्रेय on the basis of your prescribed text.

पाठ्यांशानुसारं श्रेयः इति पदं व्याख्यायताम् ।

(e) What is the meaning of the term स्तेन in the following statement ?

अधोलिखिते वाक्ये स्तेनः इति पदं कमर्थं सूचयति—
'तैर्दत्तानप्रदायैभ्यो यो भूङ्क्ते स्तेन एव सः' ।

(f) Write the synonym of the term किल्बिष.
किल्बिष इति पदस्य स्थाने समार्थकं पदान्तरं लिखतु ।

(g) What is born from अक्षर ?
अक्षरसमुद्भवं किं भवति ?

(h) What is referred to by the term अधायु ?
अधायुः इति पदेन किं सूच्यते ?

9. Explain **any one** of the following : 5

अधस्तनयोः एकतरस्य व्याख्या करणीया :

(a) न हि कश्चित् क्षणमपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत् ।
कार्यते ह्यवशः कर्म स्वर्ः प्रकृतिजैर्गुणैः ॥

